

ДО
ПЛЕНУМА НА
ВИШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ

ДОКЛАД

от Вероника Имова и Олга Керелска – членове на Висшия съдебен съвет от участието им в Общото събрание на Европейската мрежа на съдебните съвети, проведено в гр. Братислава, Словакия, в периода 5-7 юни 2019 г.

УВАЖЕМИ ЧЛЕНОВЕ НА ВИШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ,

С решение на Висшия съдебен съвет по протокол №11/09.05.2019 г. бяхме командировани за участие в Общото събрание на Европейската мрежа на съдебните съвети, което се проведе в гр. Братислава, Словакия, в периода 5-7 юни 2019 г. Темата на Общото събрание беше „Бъдещето на върховенството на закона и правосъдието в Европа“.

Събитието започна на 5 юни 2019 г. в 15:30 ч., със закрыта сесия, на която присъстваха само представители на членове на ЕМСС, като участието беше ограничено до двама представители на институция-член. В рамките на първия панел от дневния ред „Управление на Асоциацията“ и след откриването и представянето на дневния ред, бе открита процедурата по избор на членове на Изпълнителния борд. За целта бе назначена изборна комисия и бе дадена възможност на кандидатите да представят своите концепции. Бяха постъпили четири кандидатури за три вакантни позиции в Изпълнителния борд, както следва: *Съдебна администрация на Дания, с номиниран представител - г-жа Сузана Скот Уид, Национален съдебен съвет на Унгария, с номиниран представител – г-н Виктор Вадаш, Служба на съдилищата на Ирландия с представител - г-жа Каролин Костело и Върховен съвет на магистратурата на Румъния с представител – г-жа Симона Камелия Марсу.* Бяха разпределени общо 114 бюлетини. След проведения избор до 2021 г. бяха одобрени кандидатурите на следните членове: *Съдебна администрация на Дания, Национален съдебен съвет на Унгария Служба на съдилищата на Ирландия.*

След това съгласно следващата точка от дневния ред бе обсъдена ситуацията в Полша, като бяха представени: *Доклад от посещението на делегация на ЕМСС в Полша – 15 март 2019 г. Доклад от изслушване в Европейския съд на 19.03.2019 г., Доклад от изслушване на 14.05.2019 г. и Протокол от Извънредното общо събрание на 17 септември 2018 г.* на което с голямо мнозинство беше гласувано временното прекратяване на членството на Националния съвет на съдебната власт на Полша в ЕМСС, което имаше за последица изключването на НССВ от участието във всички дейности и суспендиране на правото на глас.

Президентът на ЕМСС обясни, че ЕМСС възнамерява да посещава Полша на всеки 6 месеца, за да наблюдава развитието на отношенията между ЕМСС и НССВ (Национален съвет на съдебната власт на Полша).

В рамките на следващия панел от дневния ред на срещата бе разгледано заявление за получаване на статут на наблюдател на новосъздадения Висш съдебен съвет на Албания (ВСС). Съгласно представената информация, Висшият съдебен съвет е създаден на 20 декември 2018 г., след почти две години от началото на всеобхватната съдебна реформа в Албания. ВСС на Албания се състои от шест съдии от всички нива и петима непрофесионални представители на юридическите професии (адвокати), академичните среди и гражданското общество. С учредяването на новия ВСС, предшестващата го институция, Висшият съвет на правосъдието (ВСП) и бивш наблюдател на ЕМСС е бил премахнат със закон.

Компетенциите и функциите на новия албански съдебен съвет са разширени, за да обхванат по-широк кръг от компетенции, свързани със статута на съдиите, управлението на бюджета на съдилищата, както и с Върховния съд, който за първи път е включен под шапката на ВСС. Структурата и броят на служителите на ВСС е увеличен с почти 35%. В първите си стъпки Съветът работи за консолидиране на финансовата и институционална независимост, наред с изпълнението на другите си конституционни и законови задължения.

Бе изтъкната значимостта на членството в ЕМСС, особено за първите месеци от създаването му, като по този начин е предоставена възможност институцията да се възползва от огромния опит на сходни съвети за съдебната власт.

Следа това се пристъпи към обсъждане на следващата тема от дневния ред на Общото събрание – Финансите на ЕМСС. Бяха приети отчетите за приходите и разходите за 2018 г. и докладът от одиторите на ЕМСС, както и бюджетът на ЕМСС за 2019 г. В рамките на този панел бе одобрен размерът на членския внос за 2020 г. и посочени дължимите суми за 2020 г., като за България размерът на членския внос възлиза на 3800 евро.

Във връзка с функционирането на Асоциацията бе разгледан доклад за дейността за 2018-2019 г. Основно място в него бе отделено на дейностите на мрежата през изминалия отчетен период, по-специално срещите на Изпълнителния борд, разработеният инструмент за оценка на въздействието, за да се наблюдава влиянието на ЕМСС на национално и европейско равнище, политическите събития, които ЕМСС следи, и по-конкретно, развитието по отношение на Brexit, Финансите на Асоциацията, въпроси свързани със сътрудничеството между членовете и връзките Европейския парламент и Съда на ЕС. По-нататък докладът направи преглед на работата по основните проекти на ЕМСС, както и участието на Мрежата в съвместни мероприятия с други организации (*Агенция на ЕС за основните права (FRA), Съвет на адвокатурите и правните общества в Европа (CCBE), Европейската мрежа за съдебно обучение*)

Бе представен и Доклада за въздействието на дейностите на ЕМСС. Според заключенията в Доклада членовете на ЕМСС са наясно със значимостта на насърчаването на независимостта и отчетността на съдебната власт и изглежда, че възприемат ролята си на гарант на независимостта на съдебната власт, чрез взаимодействие с другите държавни власти и изявления в медиите. Независимостта на съдебната власт е част от всички дискусии, в които участват членовете на ЕМСС.

Въпреки това, вместо да бъде централна тема, изглежда, че независимостта и отчетността на съдебната власт се споменават най-вече в дискусиите за по-конкретни и специфични въпроси за съдебната власт.

ЕМСС е допринесла за повишаване на осведомеността относно независимостта и отчетността на съдебната власт чрез провеждане на изследвания на националните ситуации, публикуване на изявления и предприемане на действия, когато в ЕС е застрашена независимостта на съдебната власт. Действията на ЕМСС са довели до сътрудничество с институцията на ЕС за по-добро разбиране на нуждите на съдебната власт и настоящата ситуация в държавите членки на ЕС.

Прилагането на определени стратегии или специфичното внимание, отделено от членовете на ЕМСС на въпроса за независимостта и отчетността, както и наблюдението, осъществявано от ЕМСС чрез проекти и проучвания, подобрява познаването на предизвикателствата, пред които са изправени членовете на ЕМСС и на средствата за преодоляване на тези предизвикателства.

Идеята, че една добре функционираща съдебна система има икономическа стойност, все още не е широко разпространена сред членовете на ЕМСС. Въпреки това, членовете на ЕМСС осъзнават важността на качеството на съдебната власт, която беше разгледана както от ЕМСС посредством проекти, така и от членовете на ЕМСС поотделно, чрез прилагане на стратегии. Мнозинството от членовете на ЕМСС, които са отговорили на въпросника, са счели, че е техен дълг да съгласуват темата за качеството с принципа на независимост на съдиите.

Членовете на ЕМСС изглежда са наясно със значението на имиджа на правосъдието и общественото доверие в съдебната система, тъй като някои от тях са приели комуникационни стратегии и всички те са разработили проекти за обществена информираност. Работата на ЕМСС относно имиджа на правосъдието и общественото доверие в съдебната система също е имала въздействие на международно равнище.

На национално ниво значително мнозинство от членовете на ЕМСС са идентифицирали предизвикателствата на дигитализацията. Членовете са се запознали с развитието в областта на дигиталното правосъдие и подобряват познанията си за предизвикателствата, произтичащи от съдебните системи, благодарение на участието си във форума, създаден от ЕМСС. Националните съдебни системи, както и ЕМСС, са представени на дискусии на равнище ЕС относно дигиталното правосъдие.

Въпросът за необходимостта съдебната система да се реформира и да се настоява за иновации, методично е бил повдиган от ЕМСС. Членовете на ЕМСС признават необходимостта съдебната власт да се развива, но това все още не е широко възприето сред членовете.

Насоките на ЕМСС са подходящ инструмент, който членовете на ЕМСС могат да използват, когато изпълняват своите национални задължения: те се използват в различни ситуации, от вътрешни дискусии до законодателни проверки и предложения. Насоките на ЕМСС също се използват като референция в контекста на ЕС, от Комисията, когато е уместно. Ако документите на ENCI са добър инструмент за членовете и другите институции, с които работят, проблемът с достъпността на тези документи не е решен: докладите на ЕМСС са налични най-вече на английски език, като само някои членове ги превеждат.

Въпросите, свързани с достъпа до правосъдие, особено за уязвимите групи, са тема, с която някои от членовете на ЕМСС са запознати и се занимават с нея на национално равнище. Въпреки това, голяма част от членовете на ЕМСС изглежда не са разработили инструменти за справяне с въпроси, свързани с достъпа до правосъдие. ЕМСС все още трябва да предприеме повече действия за повишаване на информираността на ниво ЕС по тези въпроси.

Все още предстои ЕМСС да предприеме повече стъпки за подобряване познаването на организацията на съдебните системи в държавите членки. Значителна част от членовете на ЕМСС нямат преки правомощия да се занимават с обучението на съдии. Въпреки това, по-голямата част от националните съдебни власти в държавите членки изглежда са въвели обучение по право на ЕС, както и възможности за обмен на съдии. ЕМСС участва и в подобряването познаването на правото на ЕС и институциите на ЕС в съдебната система чрез организиране на семинари и програми за стажове. ЕМСС е също така възможност за членовете за директен обмен между тях - значителен брой членове изграждат двустранни отношения.

В рамките на Общото събрание представен и проектът на работен план на ЕМСС за 2019-2020 г. В рамките на проекта бе представено и обобщение на основните проекти, както и основните етапи в работата на проектните екипи за 2019-2020 г.:

Проект 1- Независимост, отчетност и качество на правосъдието

- Прилагане и оценка на индикаторите за независимост и отчетност;
- Разработване на проучване за удовлетвореността на ползвателите на съдилищата;
- Прилагане и оценка на индикаторите за качество;
- Възможно външно валидиране на индикаторите за качество.

Проект 2 - Обществено доверие и имидж на правосъдието

- Допълнителна работа за връзките с другите държавни власти и заинтересованите страни;
- Възможно външно валидиране на работата, свършена в периода 2017-2019 г.;

Проект 3 Насърчаване на дигиталното правосъдие

- Допълнително развиване на Форума за дигитално правосъдие
- Организиране на експертна среща
- Среща през първата половина на 2020 г.

Проект 4 Насърчаване на достъпа до справедливи и безпристрастни съдилища

- Семинар за оценката на съдиите през есента на 2019 г.

През втория ден беше проведена Пленарна сесия, която беше открита от Кийс Стерк –президент на ЕМСС. Бяха направени изложения от г-жа Ленка Праженкова, председател на Съдебния съвет на Словакия, г-н Габор Гал, министър на правосъдието на Република Словакия и г-н Лоран Печ, професор и ръководител на катедра „Право“, Университет Мидълсекс, Лондон. След това бяха представени резултатите от работата

на Проектните екипи по четирите проекта на ЕМСС, осъществени в рамките на предходния период: Проект 1 „Независимост и отчетност и качество на правосъдието“, Проект 2 „Обществено доверие и имидж на правосъдието“, Проект 3 „Дигитално правосъдие“, Проект 4 „Семинар за подбора и назначаването на съдии“, както и беше представен междинен доклад за пилотен проект с Утрехтски университет.

Същият ден следобед бе проведена Пленарна сесия за манифеста на ЕМСС за новите европейски институции, целите на манифеста бяха представени от г-н Хосе де Фрайтас, председател на Съвета на адвокатурите и правните общества в Европа (ССВЕ), представяне на манифеста на ССВЕ. В рамките на тази част от работата на участниците беше изготвен и окончателният Манифест на ЕМСС от Братислава за мандата на Европейската комисия и Европейския парламент 2019 -2024 г. Документът посочва въпросите, които според ЕМСС трябва да бъдат разгледани от европейските институции в рамките на мандата 2019-2024 г., като се вземе предвид съобщението на Европейската комисия от 3 април 2019 г. относно „По-нататъшното укрепване на върховенството на закона в рамките на Съюза, актуално състояние и възможните следващи стъпки“. Манифестът разглежда три въпроса, които заемат централно място в работата на ЕМСС: Поддържане, запазване и възстановяване на върховенството на закона; Насърчаване на достъпа до правосъдие и справедливи и безпристрастни съдилища; Насърчаване на европейска съдебна култура, основана на споделени ценности.

Като част от програмата на Общото събрание в гр. Братислава, през последния ден беше проведено и второто по ред „Изложение на ЕМСС“ (ENCJ Market). Практиките, които бяха предложени за участие в „Изложението на ЕМСС“, бяха свързани с различни области, допринесли успешно за укрепване на съдебната система - нейната независимост, отчетност, ефикасност или достъп до правосъдие. Участниците в Общото събрание имаха възможност да посетят шандовете, да се запознаят с иновативните идеи на своите колеги и да почерпят идеи и вдъхновение. Осем членове на ЕМСС представиха своите най-иновативни и най-нови добри практики, в които успешно е постигната промяна. Това бяха: Съдебният съвет на Белгия – Проект „Flavour“, Съдебен съвет на Англия и Уелс – електронен развод; ВСМ Италия – Домашно насилие основано на пола: от репресии до превенция; Съдебен съвет на Латвия - комуникационна система; Съдебен съвет на Литва - Инициативи за правно образование: Знанието е сила; Съдебен съвет на Словакия - Достъп до актове свързани със съдебната власт - Достъп до правни актове на малцинствените езици; Съдебен съвет на Словакия - Образование на обществеността; Съдебен съвет на Шотландия - Съдебен хъб; Генерален съвет на съдебната власт на Испания - План за превенция на риска. Съдебният съвет на Литва спечели наградата на ЕМСС за положителна промяна за втора поредна година със своята програма „Знанието е сила“.

По време на последвалата Пленарна сесия, с модератор г-н Кийс Стерк, президент на ЕМСС, г-н Марко Фабри, директор на Изследователския институт за съдебните системи, Болоня, Италия и г-н Камил Жонски, кандидат за доктор на науките във Факултета по право и управление в Лодзки университет, Лодз, Полша представиха външната перспектива за резултатите от проучването сред съдии и адвокати. В рамките на II -та част на панела - Управление на Асоциацията, бяха приети обсъдените в

рамките на форума документи: Препоръки по проектите за 2018-2019 г., Работен план на ЕМСС за периода 2019-2020 г., Манифеста на ЕМСС от Братислава и бе връчена наградата на ЕМСС за положителна промяна от Изложението на ЕМСС на Съдебният съвет на Литва за програмата „Знанието е сила. Бе взето решение следващото Общо събрание през 2020 г. да бъде проведено в гр. Брюксел, Белгия. Манифестът от Братислава е публикуван на Интернет страницата на ВСС в раздел: *Международна дейност/Международно сътрудничество/Международни организации/Европейска мрежа на съдебните съвети/Годишно Общо събрание на Европейската мрежа на съдебните съвети – 2019.* В съответните раздели на интернет страницата на ЕМСС следва да бъдат публикувани и окончателните доклади по проектите на ЕМСС за периода 2018 г. -2019 г.

С уважение,

Вероника Имова – член на ВСС

Олга Керелска – член на ВСС